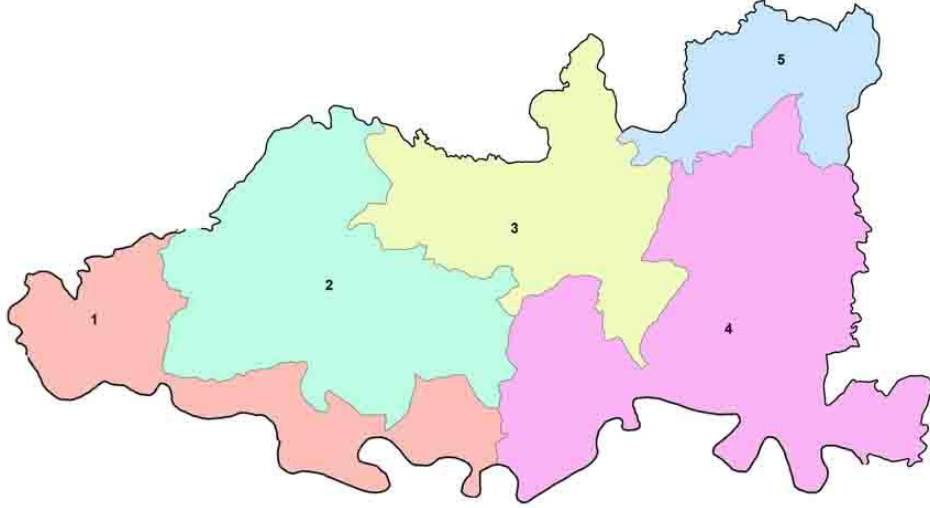

घिरिङ गाउँपालिका

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आर्थिक वर्ष २०७८/०७९

घिरिङ गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,
पोखरीछाप, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

मिति: २०७८ असार ०७ गते

घिरिङ गाउँसभाको नवौँ अधिवेशनमा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री रन बहादुर रानाद्वारा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

श्री सभाध्यक्ष महोदय,

गाउँ सभा सबै सदस्य ज्यूहरू

- नेपालको संविधान २०७२ अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा संस्थागत भएको राज्य संरचनामा जनमतद्वारा स्थापित जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारका रूपमा घिरिङ गाउँपालिका तनहुँको विकास र समृद्धिको लागि नेपालकै इतिहासमा संघीयता पश्चात स्थापित गाउँ सभाको नवौँ अधिवेशनमा गाउँपालिकाको तर्फबाट आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरव महसुस गरेको छु ।
- नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि नेपाली जनताले पटक पटक गरेका ऐतिहासिक जनआन्दोलन, जनयुद्ध र मधेसका आन्दोलनका साथै विभिन्न समयमा देश र जनताको लागि जीवन उत्सर्ग गर्नुहुन सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरुप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु । बेपत्ता नागरिकप्रति स्मरण गर्दै घाइते र पिडित प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । नेपालको युगान्तकारी परिवर्तनका लागि भएका राष्ट्रिय लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाइ गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।
- विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीबाट स्वदेश तथा विदेशमा जीवन गुमाउनु भएका सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाइ प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवाजनप्रति गहिरो समबेदना व्यक्त गर्दछु । कोभिड-१९ बाट स्वदेश तथा विदेशमा संक्रमित हुनु भएका सबै नेपाली दिदीबहिनी तथा दाजुभाइको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।
- कोभिड-१९ को महामारीबाट सबै नागरिकलाई सुरक्षित राख्न लागू गरिएको लकडाउनलाई पूर्ण परिपालन गर्नु भएकोमा सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । आगामी दिनमा पनि यस महामारीबाट बच्न सरकारले चाल्ने हरेक कदममा यहाँहरूको साथ र समर्थन आगामी दिनहरूमा पनि निरन्तरता पाइरहने विश्वास लिएको छु ।
- संकटको यस घडीमा एकजुट भई महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको कार्यमा अग्रपङ्तिमा अहोरात्र खटिनु हुने गाउँपालिकाका सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, नगर प्रहरी, सरसफाइकर्मी, एम्बुलेन्स चालक लगायत राष्ट्रसेवकको योगदानको उच्च प्रशंसा गर्दछु । जोखिमपूर्ण यस परिस्थितिमा आ-आफ्नो तहबाट खटिनु हुने जनप्रतिनिधि, राजनीति दल, सञ्चारकर्मी, उद्योग, व्यवसायी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, स्वयंसेवक लगायत सबै व्यक्ति संघ संस्थालाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । गाउँपालिकाले स्थापना गरेको कोभिड-१९ उपचार कोषमा स्वैच्छिक रूपमा योगदान गर्नुहुन बैङ्क तथा वित्तीय संस्था, व्यक्ति तथा अन्य संघ संस्था एवं स्वास्थ्य सामग्री तथा जिन्सी सामान सहयोग गर्नुहुन सबै महानुभावप्रति अभार प्रकट गर्दछु ।

- कोभिड-१९ को महामारीमा जोखिमपूर्ण परिस्थितिमा लकडाउनको परिपालना गरी सामाजिक एवं भौतिक दूरी कायम गरि सुरक्षाको विधि अपनाई गाउँपालिकाको अत्यावश्यक सेवा प्रवाह, कृषि तथा भौतिक पुर्बधार बिकास निर्माण, खानेपानी तथा सरसफाई लगायतका कार्य संचालनमा खटिनु भएका राष्ट्रसेवा तथा जनप्रतिनिधिहरु र यस काममा लाभग्राही उपभोक्ता एवं निर्माण व्यवसायी सबैलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।
- हरेक आर्थिक वर्षको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट सहभागितात्मक रुपमा तथा सरोकारवालाहरुको राय सुझाव सहित समेटेर यथार्थ परक तथा पारदर्शी रुपमा तयार गर्ने र सोही अनुसार कार्यान्वयन गरिएको व्यहोरा अवगत गराउँदछु । यस क्रममा कोभिड-१९ जोखिममा आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम सबै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनैतिक दल, सरोकारवालाहरु समेतको अमूल्य रचनात्मक सुझाव संकलन गरी तर्जुमा गरिएको छ ।
- सिमित श्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गरी गाउँपालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने दृष्टिकोण, गन्तव्य र लक्ष्य सहित गाउँपालिका तीव्र गतिमा अगाडि बढिरहेको अवस्थामा कोभिड-१९ को संक्रमणको सामना गर्नु पर्दा गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण लगायतका समग्र गतिविधि प्रभावित भएका छन् । यस विषम परिस्थितिमा स्थानीय सरकारले हासिल गरेका केही महत्वपूर्ण उपलब्धीहरु समीक्षा, अवसर र चुनौतीहरु सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।
- विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस रोग (कोभिड-१९) को संक्रमणबाट मानव सभ्यता र मानव जातिमाथि नै अकल्पनीय संकट आइपरेको छ । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले कोभिड-१९ बाट जीवन रक्षा गर्ने, महामारीबाट शिथिल अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउने मूल लक्ष्य लिई नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।
- संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम गठित स्थानीय सरकार जनताको त्याग, बलिदान र लामो संघर्षको उपलब्धी हो । संविधानले अंगीकार गरेको संघिय राज्य प्रणालीलाई कार्यमूलक बनाई जनताको जीउज्यानको सुरक्षा, प्रभावकारी सेवा प्रवाह मार्फत् सुशासन कायम गराउने दिशामा गाउँपालिका प्रतिबद्ध छ । लोकतन्त्रको रक्षा एवं सुदृढीकरण गर्दै यसको सार्थकताका लागि संविधानको पूर्ण कार्यान्वयन र संघीयताको कुशल व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने छ ।
- प्राकृतिक सुन्दरता र सांस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण हाम्रो घिरिङ गाउँपालिका समाजको उत्पत्ती, बनोट, सभ्यता र संस्कृतिको विकासमा समेत विविधता पूर्ण छ । यी हाम्रा साझा सम्पत्ति हुन । यो यथार्थतालाई आत्मासात गरी धार्मिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक समानता र सहिष्णुता एकताबद्ध, सभ्य समाज निर्माण गर्ने नीति स्थानीय सरकारले लिएको छ ।
- निर्वाचनको क्रममा आम नागरिकसँग सक्षम र प्रभावकारी स्थानीय सरकार निर्माण गर्नका लागि गरिएको प्रतिबद्धता छोटो समयमा नै कार्यान्वयन भइसकेको छ। घिरिङ गाउँपालिका सुशासन, विकास समृद्धिको लागि लोकतान्त्रिक प्रणाली र प्रक्रियाबाट समग्र घिरिङ गाउँपालिका बासीको हितमा उपयोग गरिनेछ ।

- हामी सुशासनको अनुभूति जनताको तहसम्म गराउन, विकास निर्माण र आर्थिक समृद्धिका लागि सहमतिका साथ अघि बढ्न प्रतिबद्ध रहेका छौं। यो प्रतिबद्धता पूरा गर्न स्थानीय सरकार सबै राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र सञ्चार जगतको साथ एवम् सहयोगको लागि आन्वहान गर्दछौं। हामी निरन्तर रुपमा नागरिकसँग अन्तरसम्वाद गर्दै अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार र समृद्धि घिरिङ गाउँपालिका बनाउन चाहन्छौं।
- समग्र घिरिङ गाउँपालिका विकास र समृद्धि हासिल गर्न नागरिक अधिकार, सबैलाई समान अवसर, मजबुत सुरक्षा र सम्मान सहितका स्तम्भमा आवद्ध गराउँदै सवल र समृद्धि घिरिङ गाउँपालिका निर्माण गरी "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय अभियानलाई अनुभूत र देखिने गरी सार्थक बनाउने छौं।
- हाम्रो विकास प्रतिको सोचले आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा रूपान्तरण ल्याउनेछ। दिगो विकासका लक्ष्य र समृद्धिका आधारलाई पूरा गर्ने विकास नीति, कानून, संस्था जनशक्ति, स्रोत र साधन, सहभागिता, सेवा प्रवाह, अनुगमन र मूल्यांकन का क्षेत्रमा परिवर्तन गरिनेछ। वर्तमान पुस्ताले नै अनुभूत गर्ने गरी विकास र समृद्धि हासिल गर्ने तर्फ केन्द्रित हुने विकास योजना तर्जुमा गरिनेछ र आवधिक योजनाको आधारमा योजना तर्जुमा गरिनेछ।

आदरणीय, गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म घिरिङ गाउँपालिकाले आ.व. २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरू निम्न बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु।

- नेपालको संविधानका प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू,
- संघीय सरकारको आवधिक योजनाले ल्याएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघिय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू,
- प्रदेश सरकारले लिएका आर्थिक एवं वित्तीय नीतिहरू,
- गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू,
- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका विभिन्न प्रतिबद्धताहरू,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्य स्थानीय तहमा संचालन सम्बन्धी ऐन, नियमावलीका प्रावधानहरू,
- गाउँपालिकाको क्षेत्रगत नीति, रणनीतिहरू, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू,
- विकासका समसामायिक मुद्दाहरू: सहस्राब्दी विकास लक्ष्य, दिगो विकास सम्बन्धि नीति, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्ति कारण तथा समावेशी विकास,
- बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुला दिशामुक्त तथा सरसफाई, पूर्ण उर्जा संकट लगायतका अन्य सम्बन्धित विषयहरू,

- निर्वाचनको क्रममा जारी गरीएको निर्वाचन घोषणापत्रहरू,
- घिरिङ गाउँपालिकाले आवश्यक ठानेका विषयहरू,
- विगतमा आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले तयार पारेको नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरू,
- वडा तथा बस्ती स्तरबाट आएको सुझावहरू,
- विभिन्न राजनीतिक दलहरू, संघ संस्थाका प्रतिनिधीहरू, गाउँबासी सम्पूर्ण दाजुभाई तथा दिदीबहिनीका सल्लाह सुझावहरू,

आदरणीय, गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

घिरिङ गाउँपालिकाका नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका मुख्य उदेश्यहरू निम्न रहेका छन ।

- गाउँबासीको मौलिक हकको रूपमा रहेका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्ती गर्ने ।
- सम्पूर्ण विश्व नै कोरोना भाइरसको महामारीको चपेटामा परिरहेको चुनौतिपूर्ण र असहज अवस्थाको सामना गर्ने ।
- गाउँबासी लाई आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउन रोजगारीका नयाँ स्रोतको खोजी गर्ने र गाउँबासीको क्षमताको उच्चतम उपयोग गरी समृद्ध गाउँ बनाउने ।
- सिमित स्रोत साधनको बाबजुत पनि भौतिक एवम समाजिक विकासको पूर्वधार विकास गरी समृद्ध गाउँ निर्माण गर्ने ।

आदरणीय, गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म घिरिङ गाउँपालिकाले आ.व. २०७८/०७९ मा लिएका मुख्य नीति तथा कार्यक्रमहरू यस सम्मानित सभा समक्ष राख्न चाहन्छु ।

१) आर्थिक विकास सम्बन्धि नीति

क) कृषि तथा पशुपंक्षी

- कृषि तथा पशुपन्छी पालन क्षेत्रलाई व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख गराइनेछ ।
- कृषि र पशुपन्छी उत्पादनलाई वृद्धि गर्नका लागि कृषि क्षेत्रको अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन नीति, रणनीति तथा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- दुध, माछा, मासु, अण्डा, सुन्तला, केरा, कागती, कफी, अदुवा, अलैची, आलु, लसुन, प्याज उत्पादन वृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वयन गरि अगाडि बढाइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र मुख्य मुख्य स्थानहरूमा कृषि हाटबजारको व्यवस्था गर्न पहल गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपंक्षी सेवा केन्द्र स्थापना गरी सेवा केन्द्रबाट सेवा प्रवाह गरिनेछ ।

- कृषि तथा पशु स्वास्थ्य घुम्टि सेवा संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र वजारीकरण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरिनेछ । गाउँपालिका भित्र मुख्य मुख्य स्थानहरूमा कृषि हाटबजारको व्यवस्था गर्न पहल गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादनका प्राविधि र उपज गुणस्तर मापदण्ड तर्जुमा गरी नियमनको व्यवस्था गरिनेछ । संघ र प्रदेश सँगको सहकार्यमा कृषकलाई बाली, पशुपंक्षी विमा गर्नका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- एक गाउँ एक उत्पादन कृषि कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- आधुनिक पद्धतिबाट व्यवसायिक तरकारी, फलफूल खेती, पशुपंक्षी पालनमा बेरोजगार युवाहरू तथा कृषकहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । जस्तै कागति खेती, मुन्ताला खेती, आलु खेती, अदुवा खेती आदि गर्दा अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उत्पादन प्रतिफल आधारमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कृषि योग्य जमिन बाँझो नराख्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- कृषि योग्य जमिनमा सहकारीताको आधारमा चक्लाबन्दी खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- कृषि यान्त्रिकीरण मल, बीउ प्रविधी तथा प्रशोधन एवम् भण्डारणलाई अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- नेपाल सरकाले तोकेको न्युनतम सर्भथन मुल्यमा किसानले उत्पादन गरेका उत्पादित वस्तुहरू विक्रीको लागि वजार व्यवस्थामा सहयोग गरिनेछ ।
- कृषि र पशु सेवालाई चुस्त दुरुस्त राख्नको लागि सबै वडामा प्राविधिक जनशक्तिको गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिने छ । कृषि र पशु प्राविधिकहरूलाई आवश्यक तालिम प्रदान गरी प्रविधिको प्रयोग मार्फत किसानलाई तत्काल सेवा प्रवाह गर्न सकिने बनाइनेछ ।
- आवश्यक स्थानमा दुग्ध चिस्यान केन्द्र, पशु स्रोत केन्द्र र नर्सरी लगाएतका सेवाहरू स्थापन गर्न अध्ययन गरिनेछ ।
- खाली रहेका सरकारी जमिन, नदी उकास जमिनमा फलफूलको बिरूवा रोप्ने कार्यक्रम सामुदायिक वन तथा स्थानीय कृषि सहकारी मार्फत संचालन गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को महामारीको कारण रोजगारी गुमाएका घर फर्किएका व्यक्तिको लगत संकलन गरी कृषि क्षेत्रमा सामुहिक व्यावसाय गर्न चाहेमा तालिम, प्रविधी र सहुलीयत ऋणका लागि वित्तीय संस्थाहरूमा पहल गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वास्तविक किसान (कृषि कर्म नै गरेर आफ्नो परिवार पाल्ने) पहिचान गर्न सहज होस् भन्ने उद्देश्यले किसानको तथ्याङ्क संकलन गरिनेछ ।
- किसानले उत्पादन गरेका उत्पादीत वस्तुलाई समुह सहकारी मार्फत खरिद बिक्री गर्न सकिने काममा प्रोत्सान गरिनेछ ।
- माटो अनकुल एकै बाली उत्पादन गरिनेछ, एक वडा कम्तिमा एक उत्पादन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- माटो परिक्षण कार्यलाई अगाडी वढाउने अन्य निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- आर्गनिक कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नश्ल सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पोषणयुक्त पशु आहाराको उत्पादन र वितरणमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पशु रोग विरुद्ध हो कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा लागू गरिनेछ ।
- कृषि शिक्षा हासिल गरेका विद्यार्थीहरूलाई व्यवसायिक खेती गर्ने प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवा उपभोगलाई प्राथमिकता र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषक क्रेडिट कार्डको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।

ख) उद्योग/वाणिज्य सम्बन्धी नीति:

- वडा नं. ४ मा औद्योगिक ग्राम निर्माणको काम लाई तीव्रता दिनेछ ।
- साना, घरेलु, मझौला तथा ठूला उद्योगहरू स्थापनाको सम्भावित क्षेत्र एकिन गरी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
- लघु तथा घरेलु उद्योगहरूको तथ्यांक संकलन गरिने छ । यसको प्रवर्द्धन र विकासमा जोड दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारिकरण लाई जोड दिइनेछ ।
- कृषिमा आधारित उद्योग/ व्यवसाय स्थापना र सञ्चालनमा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि आगामी आर्थिक वर्ष देखि बजार अनुगमनलाई नियमित गरिने छ ।

ग) पर्यटन सम्बन्धी नीति:

- पर्यटन क्षेत्रको पूर्वाधार विकास गर्दै जाने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- धार्मिक, सामाजिक, संस्कृतिक र प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण यस क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय गन्तव्यको पहिचान, विकास र सम्वर्द्धन गर्दै पर्यटन उद्योगको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- च्याचुल र उम्सेमा भ्यूटावर निर्माण कार्य क्रमश अगाडि बढाइने छ ।
- थानीदेवी, कालाभैरव, शिवालयक्षेत्र, राजभुंयर, कोटनाउँ, बालीघाट, डाँडाजोर, लगायतका प्राकृतिक तथा धार्मिक तिर्थस्थलहरूको संरक्षण र संवर्द्धनका लागि जोड दिनइनेछ ।
- घुमाउने तालको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ताले तालको संभाव्यत अध्ययन गरिनेछ ।
- कालीगण्डकी न्यापिटङ्ग संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।

- गाउँपालिका भित्र रहेका मठ, मन्दिर, गुम्बा जस्ता धार्मिक संस्थाहरूको उचित संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नको लागि आवश्यक नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको सम्भावित पर्यटकीय स्थलमा थप होमस्टे संचालनको लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ । वडा नं. ३ वाकथोकमा र वडा नं. १ पुट्टारमा सञ्चालित होमस्टेलाई थप प्रचारप्रसार र सेवा सुविधा सम्पन्न बनाइनेछ ।

घ) सहकारी सम्बन्धी नीति:

- सहकारी संस्थाको दर्ता अनुमति तथा नियमन कार्यालाई व्यवस्थित गर्न सहकारी ऐन तर्जुम गरिनेछ । थप कानूनको निर्माण गरिनेछ ।
- एक वडा एक कृषि सहकारीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सहकारी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारीको माध्यमबाट गरिबी न्यूनीकरण गर्न र सहकारी मार्फत आवश्यक पर्ने स्थानमा सुलभ मुल्यको पसल सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सहकारीहरूलाई सशक्त बनाउनको लागि तालिम, संचालन गरिनेछ ।
- विसिष्टिकृत सहकारी सञ्चालनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ङ) खानी तथा खनिज सम्बन्धी नीति:

- वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी प्रचलित कानून बमोजिम रहेका खोलानालाबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन गरी विक्री वितरण गर्न आवश्यक नीतिगत प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

च) रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिबी न्यूनीकरण सम्बन्धी नीति:

- नदीनाला, तालतलैया, डाँडापाखा, बनजंगल, जडिबुटि, खनिज, स्रोतको बहुआयमिक प्रयोग र दिगो व्यवस्थापन गर्दै उत्पाद बृद्धि, रोजगारी सिर्जना र आयआर्जन बृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक तथा संस्कृतिक सशक्तीकरणमा जोडिँदै गाउँपालिका भित्रका महिलाहरूको सिप विकास तथा सशक्तीकरणको कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र बसोबास गर्ने विपन्न तथा गरिबीहरूको तथ्यांक संकलन गरी अभिलेखीकरण गरिनेछ ।
- गरिबी निवारणको लागि संघीय एवं प्रदेश सरकार संग आवश्यक समन्वय गरी विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका र गाउँमा रहेका वेरोजगार युवाहरूको तथ्यांक संकलन गरीसिपमुलक तालिम सञ्चालनको व्यवस्था गरिनेछ ।

- "कृषि पर्यटन ऐतिहासिक धरोहर, समृद्ध धिरिङ्ग निर्माण हाप्पो सरोकार" भन्ने भावना मुताबिक गाउँ क्षेत्र भित्र रहेका बेरोजगारी हरुलाई आफ्नो गाउँ आफै बनाउँ भन्ने कुरा लाई सफल पार्न आफ्नो गाउँघरको विकास निर्माण कार्यमा परिचालन गर्दै रोजगार सिर्जना गर्ने नीति ल्याइने छ ।

छ) वित्तीय क्षेत्र सम्बन्धी नीति:

- आगामी आर्थिक वर्ष देखि सम्पति कर लगाई कर प्रणालीलाई बैज्ञानिक बनाइनेछ ।
- राजस्व सुधार योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- कर प्रणालीलाई प्रविधि मैत्री बनाइनेछ ।
- आन्तरिक आय प्रवर्द्धनका लागि निर्मित कानून र कार्यविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२) सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति

क) शिक्षा सम्बन्धी नीति:

- सबै गाउँवासीलाई देशभक्त, भविष्य प्रति आशावान, सभ्य, सुसंस्कृत, प्रतिस्पर्धी, उद्यमशिल र आत्मविश्वासी बनाउने शिक्षा नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई गुणस्तरीय, प्रभावकारी र अनुसन्धानमुलक जनशक्ति उत्पादन गर्ने संस्थाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयलाई गुणस्तरीय शिक्षाको केन्द्र बनाइने छ ।
- सबै सामुदायिक विद्यालयमा गुणस्तरीय इन्टरनेट विस्तार गरिनेछ ।
- विद्यार्थी संख्या र भौगोलिक दुरीका आधारमा विद्यालय तथा शिक्षक दरबन्दी समायोजन गर्ने कार्यालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- छात्रा, दलित तथा अपाङ्ग छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आवधिक गाउँ शिक्षा योजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका स्थानीय विषयवस्तुलाई समेटेर स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको जग्गा जमिनको संरक्षण व्यवस्थापन र प्रयोगका सम्बन्धमा आवश्यक पर्ने नीति निर्माण गरिनेछ ।
- धिरिङ्ग गाउँपालिका भित्रका प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्ने विपन्न विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरूको खेलमैदानहरू को आवश्यक पूर्वाधार विकास सहित स्तरीकरण गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी उपस्थिति नियमित गर्न विभिन्न प्रकारका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिएको छ । यस कार्यमा आवश्यकता अनुसार गैरसरकारी संस्थाहरूलाई समेत परिचालन गरिनेछ ।
- संस्थागत विद्यालयहरूको मापदण्ड तोकी व्यवस्थापन गर्ने नीति ल्याइने छ ।
- विपन्न जेहेन्दार विद्यार्थीलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्न आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- विद्यालय परीक्षा व्यवस्थालाई परिमार्जन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नका लागि गाउँपालिकाबाट लिइदै आएका कक्षा ८ लगायत गाँपालिका स्तरीय परीक्षालाई अझ व्यवस्थित र उद्देश्यमूलक बनाइनेछ ।
- बास्तबिक र यथार्थपरक समावेशी विद्यालय सुधार योजना निर्माण गरी गाउँपालिकाका सबै विद्यालयमा लागू गरिनेछ ।
- शैक्षिक सूचनाहरू तथा जानकारीहरू प्राप्त गर्नको लागि शैक्षिक सूचना तथा अनुसन्धान केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै बालविकास केन्द्रहरूको उपयुक्त भौतिक पुर्बधार व्यवस्थापन गरिनेछ । बालविकास केन्द्रको लागि आवश्यक शैक्षिक पुर्बधार निर्माणका लागि बजेट विनीयोजन गरिने छ ।
- कुशल व्यवस्थापन सहित उच्च सिकाइ उपलब्धि हासिल गरेका देशका विभिन्न प्रकारका विद्यालयहरूको अध्ययन एवं अवलोकन भ्रमणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- समयानुकूल सूचना प्राविधि सम्बन्धी सीप लगायत प्रभावकारी शिक्षण क्रियाकलाप व्यवस्थापनको लागि विद्यालयको सरोकारवाला सबै पक्षहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि तालिमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूमा अध्यापन गर्ने उत्कृष्ट विषयगत शिक्षकलाई मापदण्ड निर्माण गरेर सम्मानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सूचना, शिक्षा, संचार सामग्री र प्रतिभा प्रस्फुटनको यथोचित व्यवस्थापन एवम् ज्ञान र अनुभव आदान प्रदानको लागि गाँपालिका स्तरीय बृहत शैक्षिक मेला आयोजना गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा दक्ष अनुभवी वरिष्ठतम शिक्षकलाई प्रधानाध्यापक व्यवस्थापनको लागि शिक्षा ऐन तथा नियमावली अनुसार कार्य सम्पादन करार सम्झौता गरी क्रमशः नेतृत्व व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा सरोकारवालाहरूको आवश्यक चासो बनाउनको लागि आमा समूह र अभिभावकहरूको भेला आयोजनाका लागि वडा कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
- सफा, सुन्दर र हराभरा विद्यालय वातावरण निर्माणको लागि विद्यालयलाई फुलबारी निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सरोकारवालाहरू लाई विद्यालय प्रति अपनत्व जगाउन र आर्थिक पारदर्शीता कायम गराउन विद्यालयको चौमासिक आयव्यय सार्वजनिक गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
- शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी बनाउन शिक्षकको पेशागत संगठनहरूको को सल्लाह लिने नीति ल्याइने छ ।

- उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने विद्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, प्र. अ. एवं शिक्षकहरूलाई पुरस्कृत/सम्मानित गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- सबै शिक्षण संस्थामा सूचना प्राविधि सहितको शिक्षाको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- विद्यालयमा सह एवम् अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन, विद्यार्थी मूल्यांकन र प्रोत्साहन कार्यको लागि विभिन्न गतिविधिहरू विद्यालय सँग सहकार्य गर्दै अगाडि बढाइनेछ ।
- सम्पूर्ण विद्यालयलाई लैंगिकमैत्री, बालमैत्री, प्रविधिमैत्री र अपाङ्गतामैत्री शैक्षिक तथा भौतिक स्वच्छ वातावरण बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।
- विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी तथा शिक्षक र विद्यार्थीहरूको लगबुक राख्ने अनिबार्य व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आवश्यक कार्ययोजना बनाई सक्रिय बनाइनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिको लागि आधारभूत तहको तल्ला कक्षा बाटै सुधारका प्रयासहरू लाई थप व्यवस्थित बनाउँदै लगिने छ ।
- गाउँपालिकाका हरेक वडाहरूमा कम्तिमा १ वटा विद्यालयलाई नमुना विद्यालय बनाउन वडा समिति सँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा सबै विद्यालयहरूलाई प्राविधिक मैत्री बनाउने प्रयास गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन गरी अवस्था सुधारको लागि आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यार्थी भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट संचालन गरी विद्यार्थी ल्याओ, टिकाओ र सिकाओ भन्ने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- “बाल अधिकार स्थानिय सरकारको सरोकार” भन्ने आदर्श लाई आत्मसात गर्दै गाउँपालिकामा सूचीकृत भएका मजदुरका छोराछोरीहरूको तथ्यांक संकलन गरी आवश्यक सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कक्षा १ देखि ३ सम्मका बालबालिकाको पढाइ सीपलाई व्यवस्थित गर्ने नीति ल्याइने छ । साथै विद्यालय शिक्षण सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षण सिकाइको अनुगमनलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको शारिरीक तथा मानसिक विकासको लागि गाउँपालिका स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा राष्ट्रपति रनिडशिल्ड प्रतियोगिता सञ्चाल गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थीहरूको खेलकुद सीप विकास गराउन खेलकुद सहायक प्रशिक्षकको व्यवस्था गरी परिचालन गरिनेछ ।
- प्राविधिक विद्यालय र कक्षा ११/१२ सञ्चालन भएका विद्यालयमा शिक्षक दरवन्दी तथा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

- संस्थागत विद्यालयहरूलाई सामुदायिक विद्यालयमा रूपान्तरण गर्न वा नजिकको विद्यालयमा गाभ्न अध्ययन गरी प्रोत्साहन गरिने छ ।
- उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने विपन्न अल्पसंख्यक समुदायका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ ।

ख) स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी नीति:

- नेपालको संविधान २०७२ ले हरेक नेपालीहरूलाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्रदान गर्ने कुरालाई आत्मसाथ गर्दै धिरिङ गाउँपालिकाको सम्पूर्ण नागरिकहरूलाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क रूपमा प्रदान गरिनेछ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले दिएको अधिकारको प्रयोग गरी स्थानीय स्वास्थ्य सेवा ऐन, स्थानीय स्वास्थ्य सेवा नियमावली र स्थानीय स्वास्थ्य नीति समेत निर्माण गरी सोहि वमोजिमको कार्य अगाडी बढाइने छ ।
- विश्वव्यापि महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ रोगको कारणले देशको अर्थतन्त्रमा नकारात्मक असर परेको अवस्थामा यस धिरिङ गाउँपालिका पनि अछुतो नरहेको सर्वविदितै छ । कोभिड-१९ महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न हाल संचालनमा रहिरहेको १० शैयाको कोभिड-१९ अस्थायी अस्पतालबाट स्तरोन्नती गरी २० शैया पुऱ्याइनेछ, कोभिड-१९ को पहिचान गर्नको लागि गरिने एन्टिजेन तथा आर.टि. पि.सि. आर. परिक्षणलाई नियमितता दिइनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिने छ ।
- हरेक स्थानीय तहमा ५/१०/१५ शैयाको आधारभुत अस्पताल स्थापना गर्ने संघिय सरकारको नीति अनुरूप हाम्रो यस धिरिङ गाउँपालिकामा १० शैयाको अस्पताल आगामी आर्थिक वर्ष बाट नै स्थापना गरी संचालन गरिनेछ । साथै १० शैयाको आधारभुत अस्पताल स्थापना गर्नको लागि आवश्यक जग्गा व्यवस्थापन र DPR को लागि समेत बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- वालवालिकाहरूको खोप पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने नियमित खोप सेवालालाई सम्पूर्ण वालवालिकाहरूको सर्वसुलभ पहुँचमा पुऱ्याइनेछ । पुर्ण खोप दिगोपना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नियमित खोप कार्यक्रम संगै सरसफाई प्रवर्धन कार्यक्रमलाई पनि थप व्यवस्थित गर्नका लागि समेत बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित प्रसुती सेवा लिन आउने सम्पूर्ण सुत्केरी महिलाहरूलाई नेपाल सरकारले विनियोजन गरेको यातायात खर्च रकम रू २०००/- (अक्षरूपी दुई हजार रूपाँया मात्र) र गर्भवति परिक्षण प्रोत्साहन भत्ता रू ८००/- (अक्षरूपी आठ सय रूपाँया) लाई यथावत राख्दै स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित सुत्केरी हुने क्रममा थप जटिलता उत्पन्न भई प्रेषण गर्नु पर्ने भएमा निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको सेवालालाई प्रभावकारी बनाउनको लागि स्वास्थ्य संस्थाको न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरिने छ ।
- वालवालिकाहरूको पोषण अवस्था सुधार गर्नका लागि बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम लागु गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- नसर्ने रोग रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य संस्थालाई आवश्यक पर्ने उपकरण, औषधि तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- परिवार नियोजन सेवा अन्तर्गत परिवार नियोजन सेवालालाई थप सुदृढिकरण गर्नका लागि स्थायी वन्ध्याकरणलाई थप बढवा दिई लामो समयसम्म जन्मान्तरका लागि प्रयोग गरिने परिवार नियोजनको अस्थायी साधनहरूको लागि स्याटालाइड क्लिनिक संचालन गरि सेवा उपलब्ध गराइनेछ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- हरेक नागरिकको स्वास्थ्य सेवालालाई मध्ये नजर गर्दै प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य संस्थाको पहुँच नभएको ठाउँमा घुम्टि शिविर संचालन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको विनियोजन गरिनेछ ।
- हरेक नागरिकको स्वास्थ्यलाई मध्येनजर गर्दै विशेषज्ञ सेवा सहितको वृहत स्वास्थ्य शिविर प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा वर्षको एक पटक गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- मोतिया बिन्दु, महिलाहरूको पाठेघर खस्ने, पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तनको क्यान्सर जस्ता रोगको पहिचान गर्नको लागि स्क्रिनिङ शिविर संचालन गरिनेछ । जसका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४० वर्ष माथि उमेर समुह भएका सम्पूर्ण विरामीहरूको लागि निशुल्क रूपमा पिसावमा देखिने सुगर, एल्वुमिन तथा प्रोटिनको परिक्षण प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा गरिनेछ । जसका लागि आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य कर्मीहरूको लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- क्षयरोग मुक्त पालिका बनाउनका लागि क्षयरोगको परिक्षणको दायरा बढाउनु पर्ने भएको हुँदा क्षयरोग स्क्रिनिङ कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै घिरिङ स्वास्थ्य चौकीमा रहेको प्रयोगशालालाई राष्ट्रिय क्षयरोग केन्द्र संग समन्वयन गरी माइक्रोस्कोपिक सेन्टरको रूपमा स्तरोन्नती गरी क्षयरोगको परिक्षण हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । जसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- निशुल्क रूपमा उपलब्ध हुने औषधिहरू कुनै पनि स्वास्थ्य संस्थामा अभाव हुन दिइने छैन । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ६० वर्ष उमेर पुगेका वा २० वर्ष भन्दा बढि सेवा अवधि पुरा भई विभिन्न कारणले सेवा गर्न नसक्ने भई सेवाबाट अवकाश हुने राष्ट्रिय सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूका लागि सम्मानजनक विदाई स्वरूप प्रदान गर्दै आएको रकम रू २०,०००/- (अक्षरूपी विस हजार रूपैयाँ मात्र) लाई निरन्तरता गरिएको छ । संघीय सरकारले दिएको यातायात खर्च वार्षिक रकम रू १२,०००/- (अक्षरूपी बाह्र हजार रूपैयाँ मात्र) लाई निरन्तरता दिई माशिक प्रतिवेदन पेश गर्न आउँदा रकम रू ४००/- (अक्षरूपी चार सय रूपैयाँ मात्र) का दरले यातायात खर्च उपलब्ध गराइने छ सोको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- सुरक्षित मातृत्व सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत सुत्केरी सेवालालाई थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित गराउनका लागि स्वास्थ्यकर्मीको मनोबल वढाउन प्रति सुत्केरी खाजा खर्च रकम रू ५००/- (अक्षरूपी पाँच सय रूपैयाँ मात्र) का दरले रकम विनियोजन गरिनेछ ।

- समाजमा बढि रहेका मानसिक स्वास्थ्यको समस्यालाई न्यूनिकरण गर्नको लागि स्वास्थ्यकर्मी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम दिई मानसिक रोग निदान तथा प्रेषण गर्न सक्षम बनाइने छ ।
- स्वास्थ्य विमा गर्न प्रोत्साहन गर्न सचेतनामुलक कार्यक्रम गरिने छ ।
- सुत्केरी, दुर्घटनामा परेका घाइते विरामी र ७५ वर्ष माथिमा विरामी लाई हस्पिटल सम्म पुऱ्याउन निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था गरिने छ ।

ग) संस्कृतिको प्रबर्द्धन सम्बन्धी नीति:

- परम्परागत कला र संस्कृतिकको जगेर्ना गर्न पहल गरिनेछ ।
- विभिन्न जात जातिको भेष भुसा, चाडपर्व, मेला जात्राको संरक्षण गर्ने तथा त्यस्ता संस्कारलाई मितव्ययी बनाउने कार्यमा प्रोत्साहन तथा सचेतना अभिवृद्धि गरिने छ ।
- विभिन्न मठ, मन्दिर, गुम्वा, चर्च, पाटी पौवाको संरक्षण गरिनेछ ।

घ) महिला विकास सम्बन्धी नीति:

- प्रत्येक विकासका क्रियाकलापमा महिला सहभागितालाई प्राथमिकता दिइनेछ । महिलाका नाममा व्यवसायी, उद्योग सञ्चालन गर्दा वार्षिक करमा विशेष छुट दिइनेछ ।
- विपन्न महिला महिलाहरूको उत्थान, सशक्तिकरण एवं मूलप्रवाहीकरणको लागि क्षमता मुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिलाहरूको स्वास्थ्यप्रति संवेदन सिल रहँदै आवश्यक नियमित स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गरिनेछ । गर्भवती महिला, सुत्केरी सेवा तथा पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिलामाथि हुने सबै प्रकारका विभेद अन्त्य गर्दै सामाजिक काममा महिलाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका तथा किशोरीहरूको पोषण सुरक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामाजिक विभेद न्यूनिकरण तथा सामाजिक सुरक्षा र संरक्षणको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसाको अन्त्य गरिनेछ ।
- बाल श्रम, बाल विवाह, बहु विवाह, दइजो, वोक्सी, जस्ता प्रथाको रोकथाम तथा अन्त्य गरिनेछ ।
- लैंगिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा गरिनेछ ।

ङ) बालबालिका सम्बन्धी नीति:

- सबै टोल, वडा र गाउँपालिका स्तरमा बाल संगठन/ सञ्जाल गठन गरिनेछ ।

- बालबालिका सम्बन्धी हकको नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालयका बालविकास केन्द्र, बाल कक्षाहरूमा सुधार गरिनेछ, बालमैत्री विद्यालय बनाइने छ ।
- सरकारी संघ संस्था हरु सँगै लागत साझेदारीमा योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न प्रोसाहित गरिनेछ ।
- आजका बालबालिका भोलिका कर्णधारको रूपमा लिँदै गाउँपालिकाको सम्पूर्ण बालबालिकालाई विद्यालयको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- बालमैत्री सेवा प्रभाव सुरक्षित गर्दै गाउँपालिकाका हरेक वडामा तथा गाउँपालिका स्तरमा बाल क्लब गठन गरी क्रियाकलाप नियमित गर्न प्रोत्सान गरिनेछ ।
- सबै बालबालिकालाई आधारभूत एवं नियमित स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- बाल विकास केन्द्रको सबलीकरणमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका अनाथ बालबालिका हरुको गास, बास र कपास सहित अन्य आधारभूत आवश्यकताहरूको प्रत्याभूत गराउन अनाथ बालबालिका विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

च) ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी नीति:

- ज्येष्ठ नागरिकहरूको सीप, ज्ञान एवं अनुभवलाई गाउँपालिकाको विकासको आधारका रूपमा लिँदै प्रत्येक वडामा ज्येष्ठ नागरिक आरोग्य चौतारीको निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक हरुको सम्मान गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरणलाई घरदैलोसम्म वा वडा कार्यालयले सम्म पुग्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- धार्मिक यात्रा तथा तिर्थनटन शिवम् स्वास्थ्य उपचारमा उचित प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक का ऐतिहासिक अनुभव तथा सीपको आदानप्रदान गर्न तथा भलाकुसरी का लागि वडास्तरमा अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

छ) आदिवासी जनजाति, दलित तथा अल्पसंख्यक सम्बन्धी नीति:

- सबै जात जनजातिको कला, भाषा, धर्म, संस्कृति एवं समुदायको रितिथिती, रहनसहन तथा धार्मिक आस्थाको संरक्षण सम्बर्द्धन एवं जगेर्ना गर्न गाउँपालिकाले आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।
- संविधान एवम् कानुनले सिर्जना गरेको आधारभूत मौलिक हकको सम्मान गर्दै सबै समुदायको समन्यायिक विकासमा जोड दिइनेछ ।
- विपन्न वर्गका दलित समुदायका विद्यार्थीलाई शैक्षिक उन्नयनमा प्रोत्सान गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट सिर्जित तथा स्वरोजगारका अवसरमा आदिवासी जनजाति तथा दलित समुदायलाई उनीहरूको क्षमता एवं दक्षताका आधारमा जोड दिइनेछ ।

ज) सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति:

- सामाजिक समावेशी नीति तर्जुमा गरिनेछ ।
- आर्थिक, सामाजिक विकासमा सबै क्षेत्र, वर्ग, लिंग, जात, जातीको समावेशीकरणलाई जोड दिइनेछ ।

झ) अपांगता सम्बन्धी नीति:

- आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकासलाई अपांगमैत्री बनाइनेछ ।
- अपांगताको किसिम अनुसार अपांगको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा अपांग हेल्प डेस्क स्थापना गरिनेछ र हेल्पडेस्कमा अपांग व्यक्तिलाई नै राखिनेछ ।

ञ) सामाजिक मेलमिलाप तथा न्याय निरूपण सम्बन्धी नीति:

- सामाजिक विवाद तथा न्यायिक निरूपणका लागि न्यायिक समिति मार्फत विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- हरेक वडामा मेलमिलाप समितिहरुको गठन र मेलमिलाप कर्ता हरु को सहजीकरणमा स्थानीय विवादहरुको न्यायोचित समाधान गरिनेछ ।
- विभेदरहित, शान्त, सुरक्षित र सहिष्णु समाजको निर्माणमा न्यायिक समितिको सक्रियता बढाइनेछ ।
- न्यायक समितिको काममा सहजिकरण गर्न र परामर्श लिन आवश्यकता अनुसार कानूनी विज्ञको परिचय लिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

ट) युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति:

- युवा शक्ति परिचालन गरि विकास निर्माणका क्रियाकलापलाई तिव्रता दिइनेछ ।
- उद्यमशील बन्न चाहने युवाहरुलाई उनिहरुको मागमा आधारित तालिम संचालन गरिनेछ ।
- बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाको सिप, दक्षता र क्रियशिलताको पहिचान गरि स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फतलाई वेरोजगार युवाहरुको परिचालन गरिनेछ ।
- खेलकुदका माध्यमबाट युवा शक्तिलाई एकीकृत गर्न र विकासमा परिचालन गर्न खेलकुद क्षेत्रमा जोड दिइनेछ ।
- अधिकार सम्पन्न घिरिङ गाउँपालिका खेलकुद समिति गठन गरि समग्र खेलकुदको क्रियाकलाप अगाडी बढाइनेछ ।
- खेलकुदका माध्यमबाट गाउँपालिकाको चिनारी अभिवृद्धि गर्ने खेलाडी तथा संस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- खेल मैदानहरुलाई थप व्यवस्थित साथै खेलकुद ग्राम निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको चिनारीको रूपमा रहेको पालिका स्तरमा अध्यक्ष कप प्रतियोगिता नियमित गरिनेछ ।
- एक वडा एक खेलमैदानको व्यवस्थाका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- खेलकुद विकासका लागि विभिन्न युवा क्लब, जिल्ला खेलकुद विकास समिति तथा अन्य निकायहरूसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
- खेल क्षेत्रको विकास र विस्तारमा योगदान पुऱ्याउने खेलाडी, प्रशिक्षक, खेलकर्मी तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित व्यक्तित्वहरूलाई सम्मान तथा प्रोत्साहित गरिनेछ ।

ठ) खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिका क्षेत्रका गाउँहरूमा शुद्ध खानेपानीको प्रत्याभूति दिलाउन खानेपानी आयोजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ । साथै अन्य क्षेत्रमा समेत खाने/पिउने पानीको शुद्धता र गुणस्तर मापन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका सबै वडा र प्रत्येक घरमा नपुग भएका ठाउँमा आधारभूत खानेपानीको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै वडाहरूमा हाल व्यवस्था भएका ठाउँ तथा मूलका पानीहरूको सुदृढिकरणको सुरुवात गरिने छ ।
- वस्ती, गाउँ तथा टोलहरूमा निस्कने फोहोरमैलाको व्यव्थापनका लागि डम्पिङ साइटको खोजी गरिनेछ भने तत्कालै बस्तीहरूमा फोहोरमैला एकिकृत गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । सुरक्षा निकाय, नागरिक समाज एवं टोल विकास अध्यक्षको सहकार्यमा नियमित रूपमा सरसफाई अभियानको सुरुवात गरिनेछ ।
- एक घर एक धारा अभिमान लाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

३) पूर्वाधार विकास सम्बन्धि नीति

क) सडक, यातायात एवम् आवास सम्बन्धी नीति:

- क्रमागत योजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ ।
- मुल सडकलाई कालोपत्रे गर्ने र शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति गर्न संघ र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरी उच्च प्राथमिकताका साथ काम गरिनेछ साथै निर्माण सम्पन्न भएका सडकहरूको अनिवार्य लगत कट्टा गरिनेछ र आगामि दिनमा सडक निर्माण गर्नु अगावै जग्गाको लगत कट्टा गरिनेछ ।
- आवधिक गाउँ विकास योजनाको र सडक यातायात गुरु योजनाको कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- ढल निकास सहितको सडक पूर्वाधारमा जोड दिइनेछ ।
- ठुला तथा मझौला पुलपुलेसा निर्माणका लागि प्रदेश/केन्द्र सरकारसँग समन्वय/पहल गरिनेछ ।
- आम गाउँवासीको आवत जावतमा सहजता ल्याउन हरेक वडामा संचालित वाटोहरूलाई स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सडकहरूको वर्गिकरण गरी मापदण्ड तयार गरिनेछ । यसलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

- निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित यातायात कम्पनीहरूलाई नियमन तथा व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सडक तथा बाटोहरूलाई बाह्रै महिना सञ्चालन योग्य बनाउन नियमित सडक मर्मत सम्भार गर्ने नीति लिइनेछ ।
- खरले छाएको छानोका सबै गाउँबासी जनताको छानो जस्तापाताले छाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- विभिन्न योजनाहरूको निर्माणको लागि संघिय तथा प्रदेश सरकारसँग माग गर्ने नीति लिइनेछ ।

ख) सञ्चार सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिकाका हरेक वडा कार्यालयहरूमा फ्रि वाइफाई जोनलाई विस्तार गर्दै जाने नीति लिइनेछ । साथै गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरूमा क्रमशः द्रुत गतिको इन्टरनेट सेवा जडान गरिनेछ ।
- सञ्चार पहुँचबाट बाहिर रहेका क्षेत्र पहिचानगरी आवश्यक स्थानमा टेलिफोन टावर विस्तारका लागि नेपाल टेलिकमसँग समन्वय गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सबै वडामा आधारभुत सञ्चार सुविधा पुऱ्याउन साथै सबै जनतामा सञ्चारको पहुँच स्थापित गर्न नेटवर्क टावरको विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
- आम संचार माध्यमलाई निस्पक्ष व्यवसायीक जनउत्तरदायि र जिम्मेवार बनाउन आम संचार नीति ल्याईनेछ ।
- १०० वाटसम्मको एफएम, सामुदायिक रेडियो लगायत स्थानीय तहबाट प्रकाशित प्रसारित आमसञ्चार माध्यमको दर्ता, स्थापना, सञ्चालन र नवीकरण गाउँपालिकाबाटै गरिने नीति लिइनेछ ।

ग) विद्युत सम्बन्धी नीति:

- "उज्यालो घिरिङ गाउँपालिका" नारा अनुसार सबै क्षेत्रमा विद्युतिकरण भएकोछ । विद्युत सेवालालाई प्रभावकारी वनाउन र विद्युत आपूर्तिकर्ता संस्थासँग समन्वय गरिनेछ ।

घ) योजना नीति सम्बन्धमा:

- आगामी आर्थिक वर्षको सुरुवातमा नै आगामी वर्ष सञ्चालन गरिने योजना कार्यान्वयनका सम्बन्धमा प्रत्येक वडामा उपभोक्ता समिति एवं सबैको सहभागितामा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । उत्कृष्ट काम गर्ने उपभोक्ता समितिलाई सम्मानको व्यवस्था गरिनेछ । निर्धारित समयभित्र काम सम्पन्न नगर्ने उपभोक्ता समिति वा निर्माण कम्पनी वा अन्य संस्थालाई कारबाही गरिनेछ ।
- योजनालाई सहभागितामूलक बनाउन र लागत कम गरी उच्चतम विकास हासिल गर्न समपुरक कोष मार्फत विभिन्न योजनाहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।

ङ) सिंचाई सम्बन्धी नीति:

- आवश्यकता अनुसार सिंचाईका योजनाको लागि वेजट व्यवस्था गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाले प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग समन्वय सहकार्य गरी सिंचाईका आयोजना अगाडी बढाउने छ ।

च) भवन तथा भवन संहिता सम्बन्धी नीति:

- नेपाल सरकारवाट जारी भवन निर्माण आचारसंहिता कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- भु-उपयोग नीति अनुरूप सरकारी, ऐलानी, प्रति सार्वजनिक जग्गा संरक्षण तथा उपभोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको पुन नक्साडकनका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।
- राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्ड समेतलाई मध्यनजर गरी यस गाउँपालिकाको भवन संहिता तथा मापदण्डलाई पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पुर्वधार विकासलाई बालमैत्री, अपाङ्गता मैत्री तथा वातावरण मैत्री बनाइने छ ।

४) वन, वातावरण फोहोर मैला तथा विपद व्यवस्थापन

क) वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन:

- विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्सांकन संकलन गरिनेछ ।
- विपद सम्बन्धी कानून व्यवस्था कार्यान्वयन गर्दै थप कानून योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- वन उपभोक्ता समितिलाई वन संरक्षण, वृक्ष रोपणमा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई स्वच्छ, सफा एवं वातावरण मैत्री बनाउने नीति अबलम्बलन गरिने छ । स्थानीय टोल विकास संस्था र गैर सरकारी संस्थाहरूको समेत परिचालन गरी सफा सुन्दर हराभरा, हाम्रो राम्रो धिरिड गाउँपालिका अभियानलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- हरेक घर, पसल, होटल व्यवसायबाट निस्कने फोहरलाई कुहिने र नकुहिने फोहर भनी उत्पादन स्थलमै छुट्याउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- सामुदायिक, ग्रामीण, धार्मिक, कवुलियति वनको संरक्षण सम्बर्धन र उपयोग गरिने छ ।
- नदी किनार, नदी उकास, सार्वजनिक खालि जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षारोपणको व्यवस्था गरिने छ ।
- नीजि तथा सामुदायिक वनको प्रवर्द्धन एवम् नियमनलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने नकारात्मक असरहरू न्यूनीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्दै विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- आगामी दिनमा टोल सुधार समितिलाई क्रियाशिल गरि विकास निर्माण एवम् सरसफाई सम्बन्धि विभिन्न कार्यमा सक्रिय गराईनेछ ।
- ४० माइक्रोन भन्दा कमको प्लाष्टिकलाई रोक लगाइनेछ ।

ख) विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

- विपद व्यवस्थापन कार्यालय प्रभावकारी बनाउन विपत व्यवस्थापन कोषलाई थप सुदृढ गरिनेछ ।
- विपदबाट हुने क्षति न्युनिकरणका पूर्व तयारी सम्बन्धी विशेष नीति लिइनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रको विपत व्यवस्थापनका लागि योजना तर्जुमा गरी आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- विपदबाट हुने क्षति न्युनीकरणका लागि तत्काल राहत र उद्धारका कार्यमा जोड दिइनेछ । यस कार्यमा नगर प्रहरी, सहयोगी संस्था र सम्बन्धित निकायहरूको परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- विपत व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका विपत जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन कथा बस्तीहरूको पहिचान गरी स्थानान्तरणको लागि आवश्यक प्रक्रियाको थालनी गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका नदी कटान, पहिरोका कारणले गाँउबासिले भोग्नु परेको समस्यालाई न्युनीकरण गर्न अध्ययन गरिनेछ ।
- विपद, जोखिम, न्युनिकरणका लागि पूर्व सूचना प्रणाली सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- एम्बुलेन्सको व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

५) सुशासन र सेवाप्रवाह तथा संस्थागत विकास

क) सुशासन र सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति:

- सर्वजनिक प्रसासन सेवा प्रवाह र सुशासनलाई दुरुस्त बनाउन समय सापेक्ष, प्रविधिमैत्री बनाउँदै सेवा प्रवाहलाई जन अपेक्षा अनुरूप छिटो, छरितो, सुलभ, सरल, उच्च गुणस्तरिय साथै प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ ।
- विषयगत शाखाका कामकारबाहीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नमुना, योग्यग्रह अनुकरणीय विकास प्रणाली अवलम्बन गर्न अन्य स्थानीय तहको अध्ययन भर्षण गरी गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिका लागि आवश्यकता पुष्टपोषण लिइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र शान्ति सुरक्षाको स्थितिलाई प्राथमिकता दिई नागरिक सुरक्षा र शान्ति कायम गर्न कुनै कसर बाँकी राखिने छैन । गाउँसभा तथा गाउँकार्यपालिकाको निर्णयअनुसार विनियोजित योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा बाधाव्यवधान उत्पन्न गर्ने, गराउन खोज्ने व्यक्ति, परिवार वा समुदायलाई कारबाही गरिनेछ र सोको समेत निजबाट सोधभर्ना लिइनेछ ।
- जनताको घरदैलोमा सेवा पुराउन समय समयमा अन्य निकायसँग समन्वय गरी एकिकृत घुम्ती शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- नागरिकको सूचनाको हकलाई सम्मान गर्न साथै छिटो सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्न अभिलेख व्यवस्थापन लाई विशेष जोड दिइनेछ ।

- सेवा प्रवाहमा सुशासन कायम गर्न, भ्रष्टचार र अनियमित विरुद्ध शून्य सहनशीलता अवलम्बन गर्दै कर्मचारीको मनोबल बढाउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था एवं अन्य कार्यक्रमहरूको सञ्चालन गरिनेछ ।
- अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यालय नियमित, व्यवहारिक, वास्तविक, नतिजामुखी र मापन योग्य बनाइनेछ ।
- सेवा वडापत्रको व्यवस्थापन, व्यवस्थित सूचना प्रणाली, सार्वजनिक सुनाई, सामाजिक परिक्षण लगायत विषयलाई व्यवस्थित तुल्याइनेछ ।
- गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयलाई मा कर्मचारीको दरबन्दी पदपूर्ति गर्न पहल गरिनेछ ।
- मौजुदा नीति नियम तथा सेवा प्रभाव प्रक्रियाका सन्दर्भमा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी बिच अन्तरक्रियात्मक अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण मार्फत कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्यांकन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका प्रमुख बजारहरूमा प्रहरी घुम्ती तथा प्रहरीबिट को स्थापना गर्ने आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवालाई चुस्त, दुरूस्त, पारदर्शी तथा प्रविधी मैत्री बनाउन आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिईनेछ ।
- नागरिकको सूचनाको हकलाई उच्च सम्मान गर्दै गाउँपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरू लाई सूचना मैत्री बनाइने छ ।
- सामाजिक सञ्जाल र अनलाईन मिडियालाई आम जनताको चेतना अभिवृद्धिका लागि सदुपयोग गरिने नीति लिइनेछ ।
- सेवाग्राहीहरूलाई अधिकतम सूचना प्रवाह गर्न LED सहितको Digital Display स्थापना गरिनेछ ।
- विद्युतिय शुसासनमा जोड दिईनेछ ।

ख) क्षमता विकास सम्बन्धी नीति:

- सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिका वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको संस्थागत विकास तथा आवश्यक पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।
- क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- जन प्रतिनिधि तथा कर्मचारीको लागि कानूनी तथा नविन प्रविधि सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।

ग) साझेदारी र समन्वय तथा सहकार्य सम्बन्धी नीति:

- महिला, बालबालिका तथा किशोरीहरूको पोषण सुरक्षा कार्यक्रममा संघीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारसँग साझेदारी र समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ ।
- संघ र प्रदेश योजना तथा कार्यक्रममा तोकिए अनुसार लागत साझेदारी तथा सहकार्य गरिनेछ ।

- नीति निर्णय तथा अन्य आवश्यक कार्यमा संघ, प्रदेश र जिल्ला समन्वय समिति सँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- सहभागितामुलक योजना अवलम्बन गर्दै यस गाउँपालिकाको विकासमा विकासका सबै साझेदारी हरुलाई स्वागत गरी विकासलाई साझेदारीमा अगाडि बढाउने नीति अख्तियार गरिनेछ ।

घ) सुशासन सम्बन्धी नीति:

- स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व मूल्यांकनमा सुधार गरिनेछ ।
- सेवा प्रभावमा प्रावधिक प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राही मैत्री, सरल, छरितो बनाइनेछ ।
- दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई आरम सात गरिनेछ ।
- सुशासन ऐन निर्माण तथा सम्बन्धित कानून पालन गरिनेछ ।

ङ) कर्मचारी सेवा सुविधा तथा प्रोत्सान सम्बन्धी नीति:

- नेपाल सरकारले कर्मचारीको लागि बढाएको मासिक रू २०००/- (अक्षरूपी दुई हजार मात्र) अनुसार गाउँपालिकाका सबै कर्मचारीहरुको पनि बढाइनेछ र सोही अनुसार बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- कर्मचारीलाई दिर्घ सेवा, कार्यवोझ कार्य क्षमता मूल्यांकनको आधार पुरस्कृत तथा प्रशंसापत्र प्रदान गरिनेछ ।
- जिम्मेवारी, कार्यवोझ र कार्यसम्पादनको आधारमा थप प्रोत्साइनको व्यवस्था गरिनेछ ।

च) पञ्जीकरण तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी नीति:

- राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग अन्तर्गत सञ्चालित सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजना लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिन्छ ।
- राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग अन्तरगत सञ्चालित कार्यरत एम.आई.एस अपरेटर तथा फिल्ड सहायकका लागि एक चौमासिक बराबरको पारिश्रमिक व्योहोरिने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई पारदर्शि तथा स्वचालित बनाइनेछ ।
- सबै वडाहरुबाट घटना दर्ता Online बाट सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा नविकरण कार्यक्रम वडाबाट वस्ती वस्तीमा गई नविकरण गरिनेछ ।

आदरणीय, गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

गाउँपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिका लागि यस नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएको विषयहरुको कार्यान्वयन महत्वपूर्ण हुन्छ । स्थानीय तहको निर्वाचनमार्फत यस गाउँपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिको गहन

जिम्मेवारी आम नागरिकले हामीलाई सुम्पिनु भएको परप्रेक्ष्यमा हामी सबै जनप्रतिनिधिहरू एक ठाउँमा उभिएर जनताका आवश्यकता परिपूर्तिमा लाग्नु हाम्रो निर्विकल्प जिम्मेवारी हो ।

यस जिम्मेवारलाई पूरा गर्न हाम्रा नीति, योजना तथा कार्यक्रमका लागि निरन्तर बजेट व्यवस्थापन गर्ने संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य साझेदार नियका, राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरू एवं सल्लाह सुझाव दिनुहुने नागरिक समाज, राजनीतिक दलका मित्रहरू, पेशाकर्मी, बुद्धिजीवि एवं आम घिरिङ गाउँपालिकाबासी महानुभावहरूमा आभार प्रकट गर्दछु ।

सर्वपक्षीय सुझावलाई समेटिएर प्रस्तुत भएको यस नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेखित प्रतिबद्धताहरू आगामी बजेटबाट सम्बोधन हुने विश्वास लिएको छु । हाम्रै पालामा समृद्ध र आत्मनिर्भर घिरिङ गाउँपालिका निर्माण सम्भव छ भन्ने विश्वासका साथ यस नीति तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आ-आफ्नो ठाउँबाट सकारात्मक सहयोगको अपेक्षा राख्दछु । धन्यवाद ।

रनबहादुर राना
अध्यक्ष
घिरिङ गाउँपालिका
मिति २०७७ असार ०७ गते